

Månadsnytt

Årgång 21 - Nr 1 - Januari 2005

Sveriges Pensionärsförbund - Seniororganisationen i tiden
Karlskogaföreningen

Två ”pensionerade” karlskoga- tandläkare hjälp Kenyaner med tandvård

Tandläkare Karl-Erik Aronsson nu fyllda 75 år har från det att han fyllde 69 år tjänstgjort som tandläkare i totalt fem olika omgångar i Kenya. I början av februari åker Bo Storm till Kenya för sin första sexveckorsperiod. Bakom det här vällovliga projektet står sedan flera år tillbaka Rotarys läkarbank. Tjänstgöringen är helt frivillig och den enda ersättning som utgår är resorna, mat och husrum.

Karl-Erik Aronsson: -En gång tjänstgjorde jag där i tre månader övriga gånger har det blivit i sexveckorspass. Jag har hela tiden varit placerad i en liten fattig by där innevånarna ofta fick gå miltals för en så enkel sak som att hämta vatten. Sjuk och tandvård är också mycket eftersatt. För att t.ex. hjälpligt klara av sjukhusets behov av elförsörjning har Rotaryklubbarna i Karlskoga tillsammans med Rotary Foundation ställt upp med ca 100.000 kronor för inköp av en generator. Vi har också samlat in kläder och skor och idrottsklubbarna har skänkt fotbollströjor och fotbollar till ungdomarna, något som också blev populärt. I övrigt är befolkningen naturligtvis glada och tacksamma för den hjälp vi kan ge dem. En del vandrar miltals från

Från vänster: Karl-Erik Aronsson och Bo Storm.

andra byar få att få hjälp. Ofta rör det sig då om akuta fall. Tyvärr drabbades förra året ”min” del av Kenya av torka som gjorde att båda skördarna torkade bort med hungersnöd som följd. Ekonomin i landet tycks också bara gå bakåt. Hjälpbehovet är därför mycket stort speciellt på den fattiga landsbygden.

För Bo Storm och hustrun Tora, som också följer med, blir det det första besöket i Kenya och också den första hjälpinsatsen i Läkarbankens regi. De kommer dock att tjänstgöra i en mindre stad i en annan del av landet. Inför avresan har de nu vaccinerat sig mot olika typer av infektioner.

- Helt klart kommer det här att bli en utmaning, men sannolikt också en nyttig livserfarenhet. Det här får också bli en av våra insatser när det gäller hjälpbehovet i världen. Vi har visserligen varit ute och rest en hel del tidigare men arbetet i Afrika kommer säkerligen att ge oss en ny dimension på tillvaron. Redan nu kan man konstatera att vi i Sverige, trots allt, har det ganska bra i jämförelse med många andra människor, säger Bo Storm.

Text o foto: *Bengt Aldén*

Almanackan

(Sparas lämpligen till nästa nummer av Månadsnytt)

Manusstopp för nästa nummer av Månadsnytt, torsdagen den 17 februari.

Distribution, fredagen den 25 februari.

Lördagen den 29 januari kl. 10.00-12.30

Träffen. Utställning: Marie Gadde ställer ut akvareller. Musikunderhållning med Alf och Jens. Kaffeservering.

Måndagen den 31 januari kl. 14.00-16.00

Karlskogiana. Träffen

Tisdagen den 1 februari kl. 14.00

Vetgiriga veteraner. Missionskyrkans samlingssal. Bo Nyberg: Hästjärnvägar i Bergslagen. Kaffeservering. Medarrangör: Medborgarskolan.

Onsdagen den 2 februari kl. 15.00

Dagbio. Nya Saga-Bio. Populärmusik från Vittula.

Torsdagen den 3 februari kl. 14.00

Årsmöte. Missionskyrkans kyrksal. Sedvanliga årsmötesförhandlingar. Musik och sångunderhållning av Kent Lundberg och Kjell Johansson. Kaffeservering och lotterier. Förhandsanmälan till tel. 302 40 eller 353 61.

(3 februari: Kafferepet flyttat till årsmötet.)

Lördagen den 5 februari kl. 10.00-12.30

Träffen. Alf Bande berättar om "Märkeskvinnor i Karlskoga". Kaffeservering.

Lördagen den 12 februari kl. 10.00-12.30

Träffen. Gerd Jansson och Karlskoga Felare spelar folkmusik med anknytning till Karlskoga. Kaffeservering.

Måndagen den 14 februari kl. 14.00-16.00

Karlskogiana. Träffen.

Onsdagen den 16 februari kl. 15.00

Dagbio. Nya Saga bio. The Terminal.

Fredagen den 18 februari kl. 13.30

SPF Nickkällan. Underhållning med allsång.

Lördagen den 19 februari kl. 10.00-12.30

Träffen. Gunnel Gran visar oljemålningar. Kaffeservering.

Torsdagen den 24 februari kl. 14.00

Månadsmöte. Missionskyrkans samlingssal. Naturfotografen Bengt Davidson kåserar och visar bildspel ur ett naturens färgperspektiv. Kaffeservering och lotterier. Förhandsanmälan till tel. 302.40 eller 353 61.

Lördagen den 26 februari kl. 10.00-12.30

Träffen. Gunnel Gran visar oljemålningar. Kaffeservering.

Måndagen den 28 februari kl. 14.00-16.00

Karlskogiana. Träffen.

Tisdagen den 1 mars kl. 14.00

Vetgiriga veteraner. Missionskyrkans samlings-sal. Säkrare seniorer. Erik Ehrnström: Hem-, brand- och personlig säkerhet. Kaffeservering. Medarrangör: Medborgarskolan.

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna

Marianne Brännström, Lötgårdarna 2
Birgitta Hede, Sunnavägen 15
Kerstin Johansson, Solhagsvägen 18
Christer Jonsson, Spjutvägen 15
Britt-Marie Lind, Rosendal 15 A
Saara Puska, Skiftesvägen 33
Björn Sixtensson, Kornvägen 13
Gunnar Skoog, Kamratstigen 6 A
Sonja Öjebo, Stamparebacken 4 C
Roland Andersson, Malmhagsvägen 13 C
Erik Cederberg, Floravägen 13
Birgitta Eriksson, Knut Wistrands väg 17
Per-Olof Eriksson, Näckrosvägen 4
Inga Svensson, Rågvägen 10

Redaktör och ansvarig utgivare: **Bengt Aldén, tel 370 24, 070-604 51 50. E-post: bengt.alden@comhem.se**
Kansli och expedition: **Solbringan, 691 83 Karlskoga. Tel 302 40. Öppen varje vardag kl. 10-12.**
Föreningens ordförande: **Anders Jones, tel 576 18. E-post: anders.jones@telia.com**
Föreningens sekreterare: **Ulla Averbås, tel 72 53 00. E-post: ulla.averas@karlskogabredband.se**
Föreningens kassör: **Lennart Johannesson, tel 510 14. E-post: jenl@swipnet.se**
Föreningens Internet hemsida: **www.spf.karlskoga.just.nu**
Föreningens postgiro: **94 41 25-4**
Tryckning: **Karlskoga Grafiska, tel 300 53. E-post: grafiska@telia.com**

Verksamhetsberättelsen

Av verksamhetsberättelsen framgår i ett sammandrag att föreningens verksamhet varit omfattande.

Styrelsen har haft tio protokollförda sammanträden där en lång rad ärenden behandlats. Föreningens handlingar arkiveras nu på data. **SPF:s kansli** har fortsatt med att sköta de löpande medlemsärendena under vardagsförmiddagarna föredömligt.

Förutom **årsmötet** har tio **månadsmöten** arrangerats med ett varierat programutbud med Inge Liljegren som ansvarig. Programpunkten **Vetgiriga veteraner** har haft åtta sammankomster med en rad intressanta föredragshållare. Bakom den verksamheten står Per Leksell och Allan Hede. Klas Sjöberg rapporterar att **Träffen** har inbjudit till 29 lördagsträffar. Programmet har förutom kaffeserveringen varit omväxlande med utställningar, föredrag, musik och sång. Relativt nya **Kafferepet** med Inga-Lisa Hindersson och Britta Källberg har haft en fortsatt omväxlande och trevlig programverksamhet.

Under rubriken **Friskvård** redovisas verksamheterna biljard, boule, bridge, golf, gymnastik, internationell dans, musik, sång, och yoga av Owe Jacobsson.

”Pensionärsbion” eller Dagbion har under vår och höstsäsongen visat 16 filmer på Nya Saga-bio. Tyvärr har besöksantalet av olika anledningar sjunkit något under de senaste föreställningarna. Men den trenden hoppas man kunna vända genom bättre marknadsföring.

Kommunala pensionärsrådet (KPR) där SPF är representerat av Ulla Averås och Inger Sjöberg som SPF:s ordinarie ledamöter har deltagit i fyra sammanträden under året. Bland de frågor som diskuterats har varit oroande besparingar inom äldreomsorgen och kostnadsreduceringar på personalsidan inom olika förvaltningar.

Väntjänsten har genom Owe Jacobsson uppvaktat 96 medlemmar som fyllt jämnt från 75 år och därutöver. En viss mängd uppdrag åt medlemmar har också utförts, men efterfrågan på Väntjänster är fortfarande låg.

Lennart Avesand rapporterar att han som föreningens representant invalts och deltagit i flera

styrelsemöten med **Trafiksäkerhetsrådet Karlskoga (TSR)**.

Sickan Andersson och Elvi Ström har även under det gångna året på ett föredömligt sätt arrangerat **resor** både i Sverige och utomlands. Totalt blev det 13 olika resmål med totalt 523 deltagare.

Från **studieverksamheten** rapporterar Margareta Lilja att föreningen har ett fortsatt samarbetsavtal med såväl Medborgarskolan som Studieförbundet Vuxenskolan. Deras representanter har dock redovisat problem med kursutbud och ekonomin.

Ulla Carlström har haft ansvaret för **Club Solbringens** fem sammankomster med i genomsnitt 60 deltagare per gång. **ClubNickkällan** med Britta Källberg har under året haft fem möten.

Bengt Aldén skriver att medlemstidningen **Månadsnytt** utkommit med 8 nummer fördelat på 120 sidor under sin 20:e årgång. Med hjälp av flera medarbetare har den tagits emot positivt av medlemmar och andra. Tidningen har t.ex. även uppmärksammats på förbunds- och distriktsnivå.

Uppdateringen av föreningens egen IT **hemsida** www.spf.karlskoga.just.nu har ombesörjts av Gunnar Nordström. Där kan medlemmarna återfinna det mesta om föreningens verksamhet. Hemsidans startsida har haft 530 besökare under året.

Slutord

Ordföranden Anders Jones tackar styrelsen och alla övriga funktionärer för ett gott samarbete under året och för deras gedigna insatser inom olika områden av verksamheten.

Det är Anders Jones förhoppning att medlemmarna har varit nöjda med verksamheten och att de finner sig väl tillrätta i föreningen. Samtidigt passar han på att se framåt och framför en förhoppning om ett Gott Nytt Verksamhetsår

Verksamhetsberättelsen i sin helhet kommer att finnas tillgänglig på årsmötet samt på expeditionen. Den finns också utlagd på vår hemsida.

Vilken spelglädje!

Vid sista månadsmötet i november månad medverkade orkestern "Einar Perssons vänner" under ledning av kapellmästare Nisse Hahne, 86.

Förutom Nisse består orkestern av de grånade ungdomarna Sune Olson, Per Nilsson, Rune Lundell och Per-Olov Johansson. Tillsammans har de uppnått den aktningvärda åldern av 379 år eller en genomsnittsålder av 76 år! Alla är kunniga och rutinerade musiker som tycks ha mycket roligt av att fortfarande kunna glädja publiken med sin musik.

Programmet upptogs av elva välkända nummer som When you're smiling, Bye, bye blackbird, Star dust, Med dig i mina armar, Route 66. I flera av numren sjöng Nisse Hahne med en röst som fortfarande bar trots ålder och förkylning. I numret Danny boy framförde Per Nilsson ett kontrabas-solo med glans. Publiken tackade orkestern med livliga applåder och Inge Liljegren överräckte blommor till orkestermedlemmarna.

"Einar Perssons vänner" Per-Olov Johansson, Nils Hahne, Sune Olson Per Nilsson och Rune Lundell.

Nya medlemsparet Siw och Olof Gottfridsson som för första gången gästade ett månadsmöte serveras kaffe av Monika Throgen.

Förbundsinformation

Med anledning av jordbävningen i Indiska oceanen och dess fruktansvärda följder har SPF:s förbundsstyrelse beslutat bidra med 50.000 kronor till Röda Korsets katastrofhjälp i Sydostasien.

De ändringar i våra pensioner som börjat gälla i år beskrivs på förbundets hemsida www.spfpension.se, länken "Faktablad". Det är en uppskattad källa till information i olika äldre-relaterade frågor.

Skatten på arv och gåva har som bekant tagits bort från årsskiftet. En åtgärd som länge föreslagits av SPF. Att man nu avskaffat arvsskatten innebär att många problem vid arvskiftet nu är undanröjda. Mer information finns nu uppdaterade under länken Faktablad "Skatter och pensioner".

På kommunals hemsida www.kommunal.se kan man läsa om ett intressant försök med subventionerad hemservice för äldre. Man har tagit fram en modell, 80+, som med framgång prövats i Örebro, där alla över 80 har rätt till städning, fönsterputsning, handling eller andra tunga sysslor som de inte kunde få hjälp med av den kommunala hemtjänsten.

Man kan också på hemsidan läsa om en undersökning av personliga assistenters arbetsituation. Trots att de flesta trivs med jobbet, söker sig många bort. Personlig assistent är ett genomgångsyre med mycket hög personalomsättning, vilket hotar de funktionshindrades (varav många äldre) rättigheter.

Den 18-20 februari arrangeras på Stockholmsmässan i Älvsjö en mässa med temat "Allt för hälsan". SPF finns representerat med en egen monter, A 02:03. Välkomna dit!

SPF:s "Lapplisor" syr för All Världens Barn

1992 började sju damer med sina "Lappjuntor". De har samlats i Vuxenskolans lokaler. Alstren har sedan lottats ut och inkomsterna från dessa lotterier har skickats till Rädda Barnen eller till All Världens Barn. Under två lördagar i december ställde Lapplisorna ut sina alster på Träffen och en del såldes genom lotterier. Resultat: 3.230 kronor!

- Totalt har vi lyckats samla in ca 20.000 kronor. Det känns extra roligt att vårt hobbyarbete som vi själva har mycken glädje av, även kan hjälpa några av all världens lidande barn. Vi vill också

passa på att tacka alla som hjälpt oss genom att köpa lotter. Nu ser vi fram mot att skapa något nytt att lotta ut, säger Erna Lindstedt, en av "Lapp-lisorna".

Månadsmöte med Lucia

Månadsmötet den 9 december blev extra festligt genom ett lika oväntat som välkommet Lucia-besök.

Det började med att Inge Liljegren hälsade medlemmarna välkomna men beklagade samtidigt att det inte blir något besök av Lucia med tärnor. Både Kulturskolans och stadens egen Lucia med tärnor hade nyligen meddelat förhinder. Men döm om Liljegrens och de församlades förvåning och glädje när elever från Bregårdsskolans estetlinje dök upp under mötets gång i full Luciautstyrsel och sjöng både vackert och stämningsfullt av hjärtats lust. Applåder!

Lucian med uppvaktande tärnor.

Allsång på Träffen

Den 18 december som var Träffens sista lördagsöppet före juluppehållet ledde paret Inger och Klas Sjöberg, Gudrun och Sven Charlie Falk och Inger Lundh besökarna i en trevlig allsångsstund.

Festligt och gott Julbord

Fredagen den 17 december hade över 90 medlemmar samlats till det numera traditionella julbordet i Solbringens matsal. Som vanligt lät man sig väl smaka av det rikligt tilltagna julbordet. Efter detta spelade Rune Lundells trio upp till dans vilket blev mycket uppskattat.

Karl XII:s död en omtvistad historia

Tisdagen den 11 januari berättade majoren och förre överingenjören vid AB Bofors Svante Ståhl för Vetgiriga veteranerna om hur det gick till när Karl XII och hans armé belägrade de norska befästningsanordningarna vid Fredriksten.

Det var då på kvällen den 30 november 1718 som den svenske hjältekonungen Karl XII, under en inspektion av en löpgrav, träffades av ett dödande skott i tinningen.

Otaliga är de teorier och undersökningar som gjorts av militärer, ballistiker, rättsläkare och historiker. Frågan har varit vem som sköt och varifrån det dödande skottet avlossades? En teori är att han kanske föll offer för ett svenskt lönnmord. Men alla tekniska fakta talar nu för att det var ett skott från de norska batterierna vid Overberget som ändade konungens liv.

Den teorin hade också Svante Ståhl kommit fram till genom mycket omfattande och ingående studier. Han har t.o.m. skrivit en egen avhandling om detta. Den kommer f.ö. att publiceras i Karolinska förbundets årsbok. För sitt kunniga och intressanta föredrag belönades Svante Ståhl med kraftiga applåder och en present som överräcktes av Per Leksell.

Svante Ståhl och Per Leksell.

Text o foto: Bengt Aldén

På Mobergs trail och hos The Amish People i Amerika

Den 30 november gästades Vetgiriga Veteraner av Kenneth och Ann-Mari Gustafsson som berättade och visade bilder från sin USA-resa sommaren 2004 tillsammans med Bjurtjärns teaterförening och Degerfors hembygdsförenings folkdanslag. De besökte svenskbygderna i Minnesota och på egen hand New Jersey och The Amish People i Pennsylvania Dutch. Totalt 100 vetgiriga hade mött upp och de fick uppleva ett mycket trevligt kåseri om två utvandringar. (en verklig och en diktad).

Totalt var det var 85 personer med på resan över till Minnesota för att på tre olika platser uppföra bygdespelet "De sålde sina hemman", ge konserter och folkdansuppvisningar. Bygdespelet har sin grund i den stora utvandring som skedde från Bjurtjärn i mitten av 1800-talet och som ledde till en kolonisation av ett samhälle som fick namnet Stockholm. Det ligger ca 10 mil sydväst om Minneapolis vid Missisippifloden.

Stockholm av idag är en liten ort med endast 92 invånare, de flesta ättlingar till de utvandrade Bjurtjärnsborna. I stadsparken ägde det första uppträdandet rum och det samlade mycket folk och både bygdespelet och folkdanserna blev mycket uppskattade. I kyrkan framförde sedan kören och solisten Kent Lundberg en konsert som fick stående ovationer.

Efter konserten bjöd kyrkan på mat av olika slag, bl.a. Slippy Joe bestående av hamburgerbröd med köttfärssås, en rätt som man blev bjuden på åtskilliga gånger.

Nästa uppträdande hade man i Willamar en stad ca 14 mil väster om Minneapolis och därefter hade teaterföreningen och folkdanslaget flera uppträdanden i Skandia som ligger strax intill det stora köpcentret i Minneapolis. Även här fick man mycket uppskattning och kontakt med många människor av skandinaviskt ursprung.

Under Minnesotavistelsen blev det också tid över för sightseeing. En bussresa till platser med anknytning till Vilhelm Moberg och hans böcker om Karl Oskar och Kristina blev en stor upplevelse.

Bl.a. besöktes också Taylor Falls vid Missisippifloden, Lindström där Moberg bodde när han skrev sina böcker, gravplatsen Cicago City med många svenska namn på gravstenarna och Nya Duvemåla som Moberg tänkt sig som Kristina och Karl Oskars hem.

Därefter reste Kenneth och Ann-Mari på egen hand vidare först till New Jersey med sin underbara kust och därefter till Pennsylvania Dutch där de fick uppleva lite av Amish peoples livsåskådning och levnadssätt. Amish tror strikt på bibeln och lever ett mycket enkelt liv fritt från onödiga saker såsom bilar,

TV, telefoner, speglar och gardiner. Deras kläder skall vara enfärgade (helst svarta) och får inte ha knappar.

Det var en lärorik eftermiddag som vi fick uppleva tillsammans med Ann-Mari och Kenneth. Det blev långa applåder och Per Leksell framförde ett tack från föreningen och överlämnade några vinflaskor att avnjutas vid lämpligt tillfälle.

Text: Allan Hede

Ann-Mari och Kenneth. i Södra Unnaryds hembygdsdräkt.

"Pensionärsfilmerna" på Nya Saga Bio

För pensionärer och daglediga. Pris: 50 kr.

Onsdagen den 2 februari kl. 15.00

Onsdagen den 16 februari kl. 15.00

Dagbioprogrammet

Onsdagen den 2 februari visas på Nya Saga-bio **Populärmusik från Vittula**. Vi får följa pojkarna Matti och Niila under deras uppväxt från barndomen till tonåren i Tornedalen på 1960-talet. Det är en filmatiseringen av Mikel Niemis omtalade och sålda bok.

Onsdagen den 16 februari visas **The Terminal** med Tom Hanks i huvudrollen och i regi av Steven Spielberg. Filmen handlar om Victor som reser som turist till New York från ett östeuropeiskt land. Under hans resa utbryter krig i hans hemland som innebär att han inte kommer in i USA och inte kan åka tillbaka hem. Han tvingas därför att bosätta sig i ankomsthallen!

Medlemsförmåner

Som medlem i SPF Örebro län
har du nedanstående förmåner under 2005

15 % på hem-/bostadsrätts-, fritidshus- och villahemförsäkring

Rabatten gäller även för tilläggförsäkringar.

10 % på personbilsförsäkring

Rabatten gäller delkasko-och vagnskademomenten.

 **Länsförsäkringar
Bergslagen**
Bank & Försäkring

Centralplan 3, 691 32 Karlskoga, Tel 0586-347 87
Drottninggatan 4, 701 44 Örebro, Tel 019-19 46 00
lansforsakringar.se/bergslagen

Carl IX-stenen

Karlskogas första offentliga konstverk

Alf Bande

Under mina första år som ordförande i SPF hade vi en aktiv medlem som var över 80 år. Han hade i unga år lärt sig till stenhuggare och snickare och som sådan arbetade han vid byggnadsavdelningen i Bofors fram till sin pensionering. Han hette Karl Axel Nilsson och blev över 90 år. Han var född i Granbergsdal år 1891.

Första gången jag träffade Karl Axel Nilsson var vid ett medlemsmöte i Gamla brukspojkers klubb på Bofors ungdomsgård. ”K A”, som vi kallade honom, svarade den kvällen för programmet. Han talade om betydelsen av att inte lägga av, som han sa, när man blir pensionär. Självt hade han en snickarbod i källaren och ett fotolabb. Fotografering var hans hobby.

Programmet han valt för mötet handlade om en parentes i vår bygds historia, en händelse som bara dykt upp i hans kunskapsförståelse tankevärld, som han själv kallade sin lust i att forska om olika sakers tillkomst.

Käseriet inledde han med frågan om vi visste hur Carl IX-stenen kommit på plats i Tingshusparken, var den kom ifrån och hur arbetet utfördes. Om detta visste han allt och hans redogörelse blev både fängslande och spännande.

Initiativtagare till monumentet torde ha varit rektor Johannes Lindholm och andra kommunalmän som ingenjörerna K A Ekman och Anders Schjölín.

Redan 1909 väcktes frågan om en minnessten av bygdens grundare Carl IX, att avtäckas på 300-årsdagen av hans död, nämligen den 30 oktober 1911. Enigheten därom var stor, men delade meningar uppstod om valet av plats, kostnader och utformning. Men stadsarkitekt A Dahlander i Örebro fick uppdraget att komma med förslag och ritningar.

K A Nilsson var sedan med om att hugga ut stenen ur ett stort granitblock i norra Granbergsdal och att utforma de två stenkloten och grundplattan efter beställarens önskemål. Stenarna som väger drygt 15 ton fraktades först med tåg från

Minnesmärket över stadens grundare Carl IX vid Tingshusparken. Foto: **Bengt Aldén**

Granbergsdals station till Karlskoga. Sedan rullade det bokstavligen på. För färden till Tingshusparken blev det mycket rullning, fortsatte ”K A” sin berättelse. Specialtillverkade timmerstockrullar, draglinor för hästar och oxar, samt lyftbryggor kom till användning vid transporten.

Den 30 oktober 1911 klockan 15.00 kunde invigningen av minnesstenen äga rum under stor pompa och ståt. Allmän flaggning förstås, sång och musik och tal av bl.a. rektor Lindholm. Telegram kom också från kungen och trots att det var måndag och arbetsdag hade cirka 2000 personer samlats. Samtliga dessa var dock inte bjudna på den middag, som senare på kvällen aväts på Christineborg.

Efter föredraget såg jag till att ”KA” kom med i SPF, där han sedan under flera år bidrog med många program av liknande art.

Förre hyttfogden J O Byman visar granitblocket i Stenstorp varur minnesstenen uthöggs.

Foto: **Alf Bande**

Nyligen blev jag diagnostiserad med ÅNN (Åldersbetingad Nedsättning av Närminnet)

Så här visar sig symptomen:

Jag bestämde mig för att tvätta min bil. När jag började gå mot garaget upptäckte jag posten på hallbordet. ”Jag borde kolla igenom posten innan jag tvättar bilen”, sa jag till mig själv. Jag lade bilnycklarna på bordet, sorterade reklamen i papperskorgen under bordet och lade märke till att papperskorgen var full. Jag lade därför tillbaka räkningarna på bordet och beslöt mig för att tömma papperskorgen först. Då ser jag mitt checkhäfte liggande på bordet, men det fanns bara en check kvar. Mina extra checkar ligger på skrivbordet på kontoret, så jag går in på kontoret där jag finner en flaska juice som jag börjar dricka ur. Jag skall börja leta efter mina checkar, men först måste jag ställa undan juicen så att jag inte spiller ut den över skrivbordet. Juicen håller på att bli varm, och bör ställas in i kylan för att hållas kall.

På väg till köket för att ställa in juicen i kylan, fångar min blick en vas med blommor som står på bänken. Blommorna behöver vatten, så jag ställer ifrån mig juicen på bordet och ser mina läsglasögon som jag letat efter hela morgonen liggande på bänken.

Det är bäst att jag lägger tillbaka dem på mitt skrivbord, men först skall jag vattna blommorna.

Konsten att leva nu

Cissi Elwin, ICA-Kurirens chefredaktör, har skrivit en tankeväckande ledare som vi återger delar av.

En bok som stått oläst i årtal i min bokhylla är ”Livet är det som pågår medan vi sysslar med annat”, en ytterst obehaglig titel på en bok av Lennart Hagerfors. Jag tror att det är just titeln som har gjort att jag inte har läst den. För det är ju precis så det är. Livet pågår och rinner i väg i en allt snabbare takt medan jag irrar omkring för att hinna med. Och det vill jag inte bli påmind om.

En kvinna jag känner pratar ständigt om hur kul hon hade under studenttiden i Lund. Hon är en sådan som lever i det förflutna.

- Du anar inte hur uppvaktad jag var, om jag får säga det själv, brukar hon säga förtroligt.

Hon drömmer sig tillbaka. Den roligaste tiden

Jag lägger ifrån mig glasögonen på diskbänken och fyller en vattenkanna med vatten då jag plötsligt får syn på fjärrkontrollen till TV:n.

Någon har lagt den på köksbordet. Ikväll när vi skall se på TV så kommer vi att leta efter fjärrkontrollen, men ingen kommer ihåg att den ligger på köksbordet. Jag borde lägga tillbaka den, men först skall jag vattna blommorna. Innan blommorna hinner få vatten spiller jag på golvet. Jag lägger tillbaka fjärrkontrollen på bordet för att gå och hämta lite papper att torka upp vattnet med. Sedan går jag tillbaka till hallen för att försöka komma ihåg vad jag planerade att göra.

Vid dagens slut är bilen fortfarande inte tvättad, räkningarna är inte betalda, det står en flaska med varm juice på bänken, blommorna är inte vattnade, det finns fortfarande bara en check i mitt checkhäfte, jag kan inte hitta TV:ns fjärrkontroll, jag kan inte hitta mina glasögon och jag har ingen aning om var bilnycklarna har blivit av.

Jag försöker förstå varför ingenting har blivit gjort idag; det är förbluffande för jag vet att jag varit upptagen hela dagen och jag är helt färdig.

Jag är medveten om att detta är ett allvarligt problem, och jag skall söka hjälp för det.

har hon bakom sig och hon vårdar minnena som dyrbara växter, vattnar och gödslar. Men hur är det i nuet? En liten förtorkad kaktus som får klara sig själv.

Själv är jag en som alltid är på väg någon annanstans. Jag vet inte hur mycket det märks och om det irriterar andra lika mycket som mig själv. Medan jag spelar spel med barnen tänker jag på vad jag ska säga på mötet nästa dag och sen när jag väl sitter på mötet funderar jag ut vad Maja ska ha med sig för present på kalaset på lördag.

Så verkar det vara. Antingen är vi såna som titrar bakåt eller så lever vi i morgondagen. Men ytterst få lever NU. Jag har funderat mycket på hur jag ska lyckas bli mer närvarande i mitt eget liv.

Börjar misstänka att magiska ögonblick smyger mig förbi för att jag helt enkelt inte märker dem. Jag är någon annanstans än där kroppen råkar befinna sig.

Minnen från krigsåren i Finland

Raija Eriksson

Hösten 1939 hopade sig orosmolnen över Finland och presidenten åkte till den mäktige grannen i öst för att förhandla. Under tiden inkallades de yngre och friska männen, så även pappa.

Jag var då 9 år och gick i tredje klass. Vi bodde i utkanten av Viborg i Finland. Mamma hjälpte till med försörjningen genom att ibland sälja grönsaker på torget. Jag hade också en två år äldre bror.

Överallt talade man om krig, vilket skrämde mig. I skolan fick vi en dag följa med fröken till kyrkogården där hon visade hur vi skulle söka skydd under ett bombanfall. Under tiden gick där flyglarmet och vi såg flera flygplan flyga över oss. Jag både frös och skakade av rädsla och strax därefter hörde vi hur bomber exploderade någonstans längre bort. Så fort sirenerna blåste faran över sprang jag hem så fort jag kunde och berättade allt för mamma.

Lång marsch i kyla

Nu stängdes skolorna och alla skulle evakueras. Mamma gjorde i ordning var sitt knyte åt min bror och mig. Men lastbilarna räckte inte till för alla därför fick vi gå istället. Själv bar mamma den tyngsta bördan. Det måste ha varit svårt för henne att välja ut vad vi skulle ta med oss.

När vi gav oss iväg var det 20 grader kallt. För att klara mina fötter lindade mamma tidningspapper kring fötterna innan jag tog på mig mina stövlar av filt. Med halsduken virad kring huvudet började vi så vår vandring mot det okända. Långa stunder pratade vi inte alls med varandra och mina tårar frös snart till is på kinderna.

Efter ett tag gick vi bara mekaniskt framåt längs den frusna landsvägen. Solen höll på att försvinna bakom skogskanten och luften blev kallare och råare. När tröttheten började smyga sig på saktade

jag in på stegen. Mamma manade då på och som tur var såg vi ett hus där det lyste lite mellan springorna på mörkläggningsgardinerna. Vi knackade på och en gammal tant öppnade. Hon förstod vad vi behövde och lät oss komma in i värmen.

I storstugan var det varmt och skönt och tanten lagade mat. Hon satte fram tallrikar även till oss. Sedan hjälpte hon mamma med att bädda åt oss.

På morgonen fortsatte vi vår vandring och fick mat och vila i andra stugor efter vägen. Efter några dagars vandring kom vi äntligen fram till järnvägsstationen i Villmanstrand, där det hade samlats mycket folk. Lottorna gav oss varm soppa och smörgåsar.

Vi skulle transporteras därifrån till byn Parola och blev hänvisade till en godsvagn där vi fick slå oss ner på golvet. Jag frös och kröp tätt intill mamma och min bror satte sig på hennes andra sida.

Inkvartering i byn Parola

Väl framme i Parola blev vi inkvarterade i en skola. Nästa morgon samlades folk från trakten för att hämta de flyktingar de kunde ta emot i sina hem. Regeringen hade nämligen bestämt att de måste ta emot oss. Jag kände mig som en häst på marknaden som skulle granskas och godkännas. Skulle man le så att de fick se mina tänder också?

Vi fick komma till en bondgård som ägdes av en gammal ungtkarl. Man gav oss madrassvar som vi fyllde med halm från logen. Vi bodde i en sal som vi delade med tio andra personer av olika åldrar.

Mammorna lagade mat i bagarstugan och var och en åt med sin familj. Det var ont om mjöl. Allt var ransonerat men mamma hade turen att få köpa lite mjöl av bonden.

Jag minns att jag hade ibland mardrömmar om ryssarna som kom och fällde bomber. När jag skrek

av rädsla vaknade mamma och försökte lugna mig så att jag inte skulle väcka de andra i salen.

Ryssarna fortsatte att bomba städer, tätorter och fabriker och många lemlästades eller dog. Men vid fronten stred de finska soldaterna tappert. Förlusterna pratades det mindre om, men jag såg många ledsna och sorgklädda människor i vår lilla by.

Äntligen fred, men den blev dyrköpt

Men en dag frampå vårkanten blev det äntligen fred igen och pappa blev befriad från militärtjänsten. Glädjen förmörkades dock av att Finland förlorade Viborg och en del av Karelen till ryssarna. Därmed var det slut på drömmen att få återvända till vårt hem i Viborg. I stället fick vi flytta till Helsingfors där vi hade släktingar. Efter några veckor fick vi en egen lägenhet på ett rum och kök. Frälsningsarmén skänkte oss en del möbler och vi fick lite pengar av staten som ersättning för det vi förlorat under kriget. De pengarna räckte i alla fall till det allra nödvändigaste.

Mamma var stark och praktisk och klarade av svårigheterna, pappa däremot var en vek drömmare som hade svårt att anpassa sig i den nya miljön. Jag längtade efter vårt gamla hem, mina kompisar och min docka och jag grät ibland i smyg.

Välkommen till SPF:s Årsmöte

Torsdagen den 3 februari
kl. 14.00

i Missionskyrkans kyrksal

Parentation

Monica Albertus

Sång och musik

Kent Lundberg

Kjell Johansson

Årsmötesförhandlingar

Utdelning av förtjänsttecken

Kaffeservering och lotterier.

Förhandsanmälan till 302 40 eller 353 61.

Missa inte nya boken

”Änglar och Demoner”

Spänningen släpper aldrig greppet

Dan Brown har sedan det makalösa genombrottet med boken Da Vinci koden varit världens mest lästa författare.

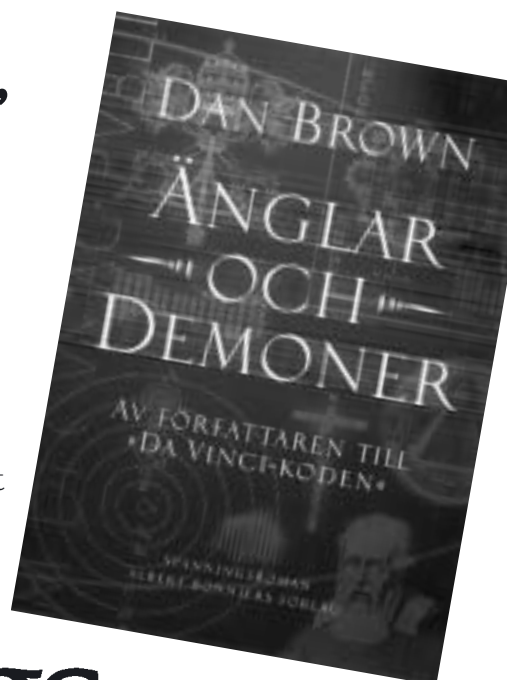
Nu har hans nya bok Änglar och Demoner äntligen kommit ut på svenska.

Självklart med Robert Langdon i huvudrollen.

Finn nu på Spongs bokhandel till specialpriset

169:-

Ordinarie pris: 304:-

Spongs

B O K H A N D E L

Bergsmansgatan 4, Karlskoga

Tfn 374 00 • Fax 398 32

Engelsk konversation

Tid: tisdag, 14.00, 8 ggr

Ledare: Kristina Eriksson

Pris: 595:-

Spanska nybörjare

Tid: onsdag, 14.00, 8 ggr

Ledare: Kristina Eriksson

Pris: 595:-

Skrivarverkstad

Lär dig om konsten att bygga upp en historia berättarmässigt. Lek med ord och skriv i ett glatt arbetsklimat.

Tid: måndag, 14.00, 8ggr

Ledare: Journalist

Eva Bäcklinder.

Pris: 755:-

Trädbeskrning

Tid: tisdagar, 14.00, 5 ggr

Ledare: Esko Töyrylä

Pris: 450:-

Digitalkamera

Lär dig fotografera digitalt och bearbeta dem i datorn. Ring SV för mer information.

Lilla Konstskolan

Lär dig om färg och formlära, om olika måleritekniker, konst-historia. Diskutera; vad är konst? Studiebesök på Grafikverkstan där du får göra en egen tavla. Studiebesök hos en keramiker eller glaskonstnär i länet.

Tid: torsdag, 10.00 – 12.00, 5 ggr

Ledare: Dan Lekberg, konstnär

Plats: Konstfrämjandet, Örebro

Pris: 590:-

Start: 27 januari, 2005

Äta rätt är lätt

Vår populära kurs där du lär dig tips för att äta lätt och rätt. Förebygg sjukdomar genom bra kosthållning, må bra mat, minska i vikt m.m.

Tid: efter ö.k., 3 ggr

Ledare: leg. dietist

Carol Jakobsson.

Pris: 550:-

Kvinnliga Pionjärer

Inspireras och läs om starka kvinnor som Fredrika Bremer, Jenny Lind m.fl.

Kvinnohistoria

Vi på SV kan ge mängder av tips på böcker att läsa av eller om Ellen Key, Virginia Woolf, Mary Wollstonecraft, Coco Chanel. Läs om hur man såg på kvinnors sjukdomar förr eller hur livet som torparhustru kunde se ut eller . . . ja listan kan göras lång. Ring så får du fler förslag.

Mat och dryck i Provence

Ack så lockande med dess mat- och vinkultur. Alla vackra platser och dess historia. SV hjälper dig med lämpligt studiematerial.

Detta är några förslag att fördjupa sina kunskaper i. Har ni andra önskemål gällande ämnen hjälper vi på SV mer än gärna till att finna lämpligt material.

Vi finns på 0586-500 80

Studieförbundet

Vuxenskolan

Föreläsning
Sven Wollter,
Anhörigcentrum
Örebro.
Mer info
kommer!

Erik läspe och halte

Sammanställt av Bertil Edling

Den 2 februari för drygt 750 år sedan avled den av våra kungar som tillskrivits såväl tal- som gångsvårigheter. Hans namn var Erik Eriksson och trots att han regerade i hela 24 år vet man ganska litet om honom. Han blev den siste regenten i de blodiga strider om kungamakten som utkämpades på 11-1200-talen mellan de rivaliserande erikska och sverkerska ätterna.

Får man tro Jan Guillou i TV-serien "Arns rike" är det i den maktstriden som staten Sverige föddes. Avgörandet lär ha stått i Västergötland vid Gestilren (år 1210). I Erikskrönikan, sägs om kungen: "Erik konunger var nokot swa läsper wid, haltan thet var ok hans sidh"(sidh=sed). Detta dubbla lyte förskaffade honom vedernamnet "**Erik läspe och halte**". Kanske hade han ett lyte till, ty han har i några skrifter även tillnamnet "Ericus Balbus" dvs den stammande Erik. Som kung var han tämligen harmlös men troligen inte så dum och obetydlig som man tidigare trott. Den som verkligen styrde riket var emellertid rikets högste ämbetsman, jarlen. Denne var tillika kungens sväger.

Det var en mäktig man och hade genom att noga planera sina giftermål lyckats placera sig och sina ättlingar på rikets förnämsta poster. Vi känner honom från våra historieböcker som **Birger Jarl**. Han hade tänkt tillskansa sig kungamanteln efter Eriks frånfälle. Erik var nämligen barnlös, men hans syster var gift med Birger Jarl och tillsammans hade de sonen Valdemar. Ödet ville emellertid att när Erik avled i februari 1250 var Birger upptagen av ett framgångsrikt korståg i Tavastland (Finland). På tidsenligt "kristet" sätt lät Birger invånarna välja mellan att döpa sig eller halshuggas! Hans framgångar bröts dock när han sedan försökte erövra Novgorod, som försvarades av Alexander Nevskij vilken senare kom att ge namn åt S:t Petersburgs paradgata "Nevskij Prospekt", världsbekant genom de stora ryska 1800-talsromanerna.

Budet om kungens dödsfall fick landets stormän att agera snabbt. När Birger Jarl återvände fann han till sin förtrytelse att stormännen valt

sonen Valdemar till kung och konfirmerat detta som seden bjöd vid Mora stenar intill Uppsala. Birger Jarl blev mäktig vred men förstod att om han inte gav sitt bifall skulle kungamöjligheten gå familjen ur händerna. Han svalde därför förtretet och ordnade istället en praktfull kröning i Linköpings domkyrka. Därmed kom en ny ätt på tronen, den s.k. **folkungaätten**. Historiker idag menar dock att det ingalunda var fråga om en ätt utan snarare en grupp stormän.

Konung Erik Erikssons rikssigill.

Idag skulle Erik läspe och halte vara tämligen bortglömd i historien om det inte vore för detta med Grönköping. Staden sägs ju vara grundad av honom. Men sanningshalten i det är nog inte större än sanningshalten om Grönköpings existens. Men det är en bra historia.

Stadens egen "folkmagister", Ludvig Hagwald, skapade ett eget "världsspråk" transpiranto, ett tokroligt språk till vilket han översatte många svenska dikter. Känner du igen dessa rader av författaren "Viktoro Rydmonto"? "Finnbulnoktyrn hat strong klimat/ asterix funkas ett brassas" o.s.v. Svar får du på annan plats i tidningen.

Om hur vi fick lära oss ett nytt ord - tsunami och en kommentar på en insändare

Julen 2004 började säkert som vanligt för många av oss. Lite jäkt innan för att hitta de rätta julklapparna till barn och barnbarn och annat julpyssel.

Själv hade jag en helt annorlunda jul på intensivavdelningen på Mölndals sjukhus – det blev en fin upplevelse!

Vilka otroliga människor som arbetar inom sjukvården. Att trots hårt arbete – inte bara fysiskt utan ofta psykiskt påfrestande, orka hitta på små munt-rationer för patienterna och deras anhöriga är beundransvärt!

Så kom då Annandagen och vi lärde oss ett nytt ord: Tsunami!

Ens egna bekymmer blir så små, när man via TV, radio och tidningar får ta del av alla dessa tragiska öden. Att mista sina nära och kära utan att ens ha en möjlighet att få ta farväl – att kanske aldrig hitta dem och få en grav att gå till – det är så ohyggligt att vi, som skonats har svårt att förstå.

Det känns så futtigt och smått att i ett läge som detta behöva besvara en grinig insändare från någon som inte ens vågar uppge sitt namn. Det är som att skuggboxas men här är mitt genmäle:

Jag ser mina små månadsbetraktelser som kåserier: Nordisk familjebok definierar ordet ”kåsör” på följande sätt: ”Kåsör är en person som muntligt eller skriftligt behandlar ett ämne underhållande **men utan anspråk på annat värde**”.

Som kåsör försöker man alltid att hitta lite aktuella ämnen att spåna kring. Vad kan vara mer inspirerande än dagens politiker och deras ”faux pas”, oavsett vilka partier de representerar.

Att dra in SPF i detta sammanhang är inte bara absurt utan rent nonsens.

Så kära anonyma ”Optimist”: så länge Månadsnytt vill ha ett kåseri av min hand kommer jag att leverera sådana – fritt ur hjärtat.

Av hänsyn till känsliga läsare avstår jag denna gång från att nämna ordet ”köttberg”, men jag är inte så säker på att det inte dyker upp i framtiden – det är så frestande!

Med önskan om ett riktigt bra 2005

Ulla Carlström
alias ”tant Ulla”

Jag vill gärna ha kritik på det jag gör. I varje fall om den är positiv.

Ur
Gunilla Dahlgrens
LILLA
FRUNTIMMERS
BOKEN

Beträffande ”fria ord” och insändare.

Redaktören har fått ett brev från en medlem. Brevet är undertecknat med signaturen ”Optimist”. Vederbörande framför där bl.a. synpunkter på Ullas Carlströms krönika och att han uppfattat hennes krönika som ett politiskt inlägg, något som inte hör hemma i SPF. Han undrar också över varför så få kommer på våra månadsmöten.

Alla medlemmar är välkomna med brev och synpunkter. Det är både jag och säkerligen också styrelsen glada för. Vill brevsrivaren ha in synpunkterna som en insändare i Månadsnytt och bara underteckna den med en signatur i tidningen så går det också bra. Men som i alla andra publikationer är kravet att insändaren uppger sitt namn i brevet.

Bengt Aldén
redaktör och ansvarig utgivare

O tack är världens lön

När en lastbillschaffis stannar för rött ljus glider en liten Nissan Micra upp jämsides med honom i andra filen. Ur Micran hoppar en blondin, som springer runt till förardörren och knackar på. Lastbilsföraren vevar ned rutan och undrar vad som står på, och blondinen säger:

- Hej, jag heter Linda och din last håller på att läcka ut!

Lastbilsföraren struntar fullständigt i blondinen, men när han stannar vid nästa rödljus glider Micran upp jämsides igen. Blondinen hoppar ur, springer runt och knackar på förardörren.

Lastbilsföraren vevar åter ned fönstret, och blondinen utbrister igen:

- Hej, jag heter Linda och din last håller på att läcka ut!

Lastbilsföraren skakar bara på huvudet och fortsätter nerför gatan.

Vid tredje rödljusstoppet händer samma sak igen. Andfådd hoppar blondinen ur Micran, springer runt och knackar hårt på förardörren.

Lastbilsföraren vevar ännu en gång ned fönstret, och blondinen säger på nytt:

- Hej, jag heter Linda och din last håller på att läcka ut!

Lastbilsföraren tar sig för pannan, och när det blir grönt drar han på allt vad lastbilen förmår och hinner fram till nästa rödljus i god tid före Micran. Den här gången hoppar lastbilsföraren ut skyndar iväg för att möta den lilla Micran. När den stannar knackar han på fönstret och när blondinen vevar ned rutan säger han:

- Hej, Jag heter Bosse, det är mitten av januari och jag kör saltbilen!!!

*

Det är bättre att hålla mun och bli ansedd som dum än att öppna den och göra allt tvivel överflödigt.

*

En man kom in på apoteket och bad att få köpa fem milligram myrfett.

- Beklagat, sa apotekaren, allt är slutsålt, men vi slaktar igen på fredag.

*

På järnvägsstationen:

- En tur och retur till Sikte.

- Sikte . . . var ligger det?

- Det vet jag inte, men dom sa på TV att det var bättre väder i sikte.

En upphetsad kvinna ringde till sin man på jobbet:

- Jag har vunnit högsta vinsten på Jackpot, ropade hon. Skynda dig hem och packa dina kläder.

- Fantastiskt, svarade han. Sommar- eller vinterkläder?

- Alltihop. Jag vill att du ska vara ute ur huset före klockan sex i kväll!

Vad är kärlek?

Kärlek är det pirr i magen som Du känner hela dagen och som inte ens går över när Morfei arm dig söver.

Men trots allt är kärleksplågan njutfylld längtan efter lågan som i hjärtat häftigt brinner och det känns som allt Du vinner.

K.G.

PENSIONÄR

Man glömler så mycket med åren,
data och fakta och så,
men ett kan jag aldrig glömma:
mörkret när vi var små-
fotogenlampans ljuskrets i köket,
fabrikspipans ton som var hes
och den drypande islandssillen
och Luthers katekes.

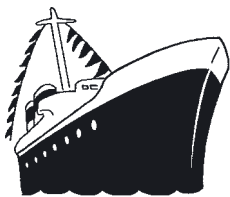
Alf Henrikson

214

Svaret på Edlings fråga på sidan 13:

Viktor Rydmonto alias Viktor Rydberg:
”Midvinternattens köld är hård/ stjärnorna
gnistra och glimma/ Alla sova i enslig gård” osv.

SPF:s resekommitté inbjuder till

Åland

13-14 februari. Pris 320:-

Bussresa t&r, del i insideshytt, smörgåsbord och frukost.

Mamma Mia, Cirkus Stockholm

6 mars och 24 april fullbokade. Ny resa 29 oktober. Pris 895:-

Inkl. bussresa t&r, förmiddagskaffe, entré, kaffe och smörgås på hemresan.

SPA-resa till Estland

15 – 21 april. Pris 3.675:-

(Endast fyra platser kvar.) 7 dagars helpension. Programmet se Månadsnytt nr 8 – 2004.

Arkösund – Sankt Anna, Stegeborg

20 maj. Pris 575:-

Försommarresa till Arkösund och Sankt Anna Skärgård, en härlig dag med båttur till Lammskär med lunch. Sedan vidare till Capella Ecumenia och Stegeborg med guidningar.

Inkl. bussresa t/r, för- och eftermiddagskaffe, båtresor, lunch, guidningar och entréer.

Bornholm med natur och lätt vandringsresa

5-9 juni. Pris 3.575:-

Under ledning av en av Bornholms främsta naturguider vandrar vi på många av öns okända stigar, upplever sprickdalar med orkidéer och näktergalar, lär oss öns historia och geologi.

Vandrar längs kuststigar med havet inpå oss. En dag reser vi ut till Christiansö.

Inkl. bussresa t/r, helpension fr.o.m. dag 1 t.o.m. frukost dag 5, alla utflykter, rundturer, vandringar och båtresor.

Tiveden – Norra Vättern

28 juni. Pris 495:-

Vi besöker Olshammarsgården, Birgittakyrkan, Verner von Heidenstams födelserum.

Båttur från Olshammar till Askersund, lunch serveras under båtfärden (Vätternlax).

Färden går sedan vidare in i Tiveden med fikapaus i Tivedstorp.

Sommarresa till Mainau och Tyrolen, Leipzig och Potsdam

11-20 juni. Pris 6.675:-

10 dagar med halvpension, alla utflykter.

Tacksam för intresseanmälan snarast så sänder vi gärna ett utförligt program över resan.

Är Du intresserad hör av Dig till resekommittén eller till expeditionen.

Den som har gjort en resa har alltid något att berätta.

Välkomna att resa med oss i Resekommittén:

Sickan Andersson tel. 140 03 • Elvi Ström tel. 383 30 • SPF:s expedition tel. 302 40.

OBS! Till er som betalar till SPF:s expedition: Medtag jämna pengar.